

Nr 88

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till åtgärder för förbättring av rekryteringen till polisväsendet m. m.; given Stockholms slott den 3 mars 1961.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Rune B. Johansson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framlägges förslag om inrättande på försök av en polisiär yrkesskollinje. För att möjliggöra enhetlighet och planmässighet i den grundläggande fackutbildningen föreslås också att rekryteringspersonalen sammanföres i en särskild aspirantorganisation. Vidare framlägges förslag till förbättrad utbildning av polisaspiranterna och till åtgärder för främjande av rekryteringen till polisyrket genom upplysningsverksamhet m. m.

Förslagen beräknas medföra en merkostnad för statsverket av omkring 300 000 kronor för nästa budgetår. Därefter beräknas kostnaderna för statsverket komma att öka till omkring 700 000 kronor per budgetår.

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 mars
1961.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Johansson.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under elfte huvudtiteln, punkterna 160, 161, 164 och 166, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1961/62 beräkna *dels* till Statens polisskola: Avlöningar ett förslagsanslag av 1 305 000 kronor, därav 170 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen, *dels* till Statens polisskola: Omkostnader ett förslagsanslag av 354 000 kronor, därav 46 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen, *dels* till Polisväsendets organisationsnämnd ett förslagsanslag av 394 000 kronor, *dels* ock till Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m. ett förslagsanslag av 28 700 000 kronor.

I samband med min preliminära anmälan av dessa anslagsfrågor anförde jag att, sedan polisverksamhetsutredningen den 19 september 1960 avgivit förslag om rekrytering och grundläggande utbildning av polispersonal m. m., ifrågavarande betänkande varit föremål för remissbehandling i sedvanlig ordning. Då beredningen inom departementet av nämnda reformförslag ännu icke hade avslutats, förordade jag, att anslagen i riksstatsförslaget för nästa budgetår uppfördes med endast preliminärt beräknade belopp. Vidare förutsattes att anslagen till Statens polisskola: Utbildningsarvoden och till Bidrag till främjande av rekryteringen i vissa polisdistrikt skulle utgå ur riksstaten.

Jag hemställer nu att få upptaga dessa frågor till fortsatt behandling. Härvid avser jag att först behandla polisverksamhetsutredningens förslag och därefter anmäla för nästa budgetår aktuella anslagsfrågor.

I. Åtgärder för förbättring av rekryteringen till polisväsendet

1. Inledning

Jämlikt bemyndigande den 29 juni 1956 tillkallade dåvarande chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Gunnar Hedlund, sakkunniga¹ för att verkställa utredning rörande lämpliga åtgärder i syfte att effektivisera polisens verksamhet för bekämpande av brottsligheten m. m.

Genom beslut den 25 april 1958 uppdrog Kungl. Maj:t åt de sakkunniga att i samband med behandlingen av tidigare erhållet uppdrag verkställa utredning angående åtgärder för förbättring av rekryteringen till polisväsendet m. m.

De sakkunniga — vilka antagit benämningen Polisverksamhetsutredningen — har till fullgörande av sistnämnda utredningsuppdrag den 19 september 1960 avgivit ett betänkande med titeln »Rekrytering och grundläggande utbildning av polispersonal m. m.» (stencilerat).

Yttranden över utredningens förslag har efter remiss inkommit från överståthållarämbetet och länsstyrelserna i samtliga län. Överståthållarämbetet har bifogat yttranden av polismästaren samt ordnings-, kriminal- och kanslipolisintendenterna i Stockholm ävensom Stockholms stads rätts- och polisdirektion. Vid länsstyrelsernas remissvar har fogats yttranden från samtliga landsfogdar utom landsfogdarna i Uppsala, Södermanlands, Jönköpings, Kalmar, Gotlands, Kristianstads, Malmöhus och Jämtlands län, vilka dock deltagit i vederbörande länsstyrelses handläggning av ärendet. Vid länsstyrelsernas yttranden har även bifogats yttranden från 11 polismästare, 11 stadsfiskaler, 6 landsfiskaler, 15 länsavdelningar av föreningen Sveriges landsfiskaler samt 4 polisföreningar. Vidare har yttranden avgivits av statskontoret, skolöverstyrelsen, överstyrelsen för yrkesutbildning, arbetsmarknadsstyrelsen, fångvårdsstyrelsen, chefen för försvarsstaben, statspolisintendenten, styrelsen för statens polisskola, polisväsendets organisationsnämnd, 1957 års polisutredning, föreningarna Sveriges landsfogdar, Sveriges polismästare, Sveriges stadsfiskaler och Sveriges landsfiskaler, svenska landstingsförbundet, svenska stadsförbundet, svenska polisförbundet, riksförbundet Sveriges polismän, styrelsen för svenska folkhögskolans lärarförening och lärarföreningen vid statens polisskola.

¹ De sakkunniga har varit ordföranden i arbetsdomstolen, f. d. justitierådet Gunnar Dahlman (ordförande), förste polisassistenten Evert R. Andersson, kommunalnämndsordföranden Nils Eliasson, landsfogden Henrik Enhörning, numera generaldirektören Torsten Eriksson, advokaten Valborg Lundgren, polismästaren Nils Luning, numera förste kriminalassistenten Alarik Ohlsson, numera häradshövdingen Gustaf Persson, ledamoten av riksdagens andra kammare Göran Pettersson, statspolisintendenten Georg Thulin, landsfiskalen Lars Wæsterberg och stadsfiskalen John Östin.

Ett genomförande av förslagen kräver vissa ändringar i polislagen. Förslag till sådana ändringar avser jag att anmäla senare denna dag i samband med förslag till andra ändringar i polislagen.

2. Nuvarande ordning för rekrytering och grundläggande utbildning av polispersonal

Kungl. Maj:t har den 3 april 1959 utfärdat anvisningar angående rekrytering och grundläggande utbildning av polispersonal. Härom gäller i huvudsak följande.

För en var av städerna Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping och Hälsingborg samt i övrigt för varje län finnes en *rekryteringsmyndighet*, som i städerna i fråga utgöres av polismästaren och i länen av landsfogden. Dessa myndigheter har att leda rekryteringsverksamheten var och en inom sitt område och övervaka att anvisningarna följes.

Såsom hjälpmedel för den upplysningsverksamhet för befrämjande av polisrekryteringen som anvisningarna anbefaller har en broschyr utarbetats och ställts till rekryteringsmyndigheters och polischefers förfogande.

Den som söker inträde på polismannabanan skall för att kunna komma i fråga uppfylla vissa kompetensvillkor. Beträffande dessa hänvisas i anvisningarna till vad som föreskrives i 23 § första stycket polisreglementet. Sökande skall enligt vad däri stadgas ha fyllt 21 år, vid företagen läkarundersökning ha funnits i fysiskt hänseende lämplig som polisman, ha sådan medborgerlig inställning att han kan antagas komma att städse tillförlitligt fullgöra sin tjänsteplikt, vara känd för ordentligt levnadssätt och pålitlighet, ha gott omdöme och lugnt sinne samt ha förvärvat för tjänsten erforderlig allmänbildning. Avsteg från kravet på att sökande skall ha fyllt 21 år kan dock ske, då fråga endast är om godkännande för anställning, därest sökanden uppnått tillräcklig mognad och fullgjort sin första värnpliktstjänstgöring. Högre ålder än 30 år godtages blott undantagsvis. Sökande, som avlagt lägst realexamen, med godkända betyg genomgått enhetsskolans g-linje, två årskurser i folkhögskola eller militär instruktörskurs II, anses ha förvärvat erforderlig allmänbildning; annan sökande hänvisas som regel att undergå särskilt kunskapsprov i enlighet med vissa i anvisningarna upptagna normer.

Den som vid prövning befinnes lämplig som polisman kan antingen erhålla anställning som *polisaspirant* — under vissa förhållanden som därmed jämförlig extra polisman — eller i egenskap av *polisrekryt* få tjänstgöra vid polisväsendet. I förra fallet erhåller sökanden en i ett polisdistrikts personalstat upptagen lönegradsplacerad tjänst, vars innehavare för utbildning och förkovran i polisyrket anlitas för vikariats- eller förstärknings-

tjänstgöring i distriktet. En polisrekryt däremot är icke fast knuten till något polisdistrikt. Rekryteringsmyndigheten har att ombesörja att polisrekryten i möjligaste mån beredes kontinuerlig sysselsättning som vikarie. Finnes vikariat icke tillgängligt kan polisrekryten anlitas för s. k. särskild polistjänst. Sådan tjänst skall fullgöras utan direkt anknytning till polisdistrikt och i första hand vid ordningsstatspolisavdelning såsom övnings-tjänstgöring. Under den tid polisrekryten fullgör särskild polistjänst erhåller han arvode och andra avlöningsförmåner från visst polisdistrikt vilket i sin tur får full ersättning av statsmedel för nämnda kostnader.

Enligt anvisningarna bör vid den grundläggande utbildningen av polisrekryter och polisaspiranter eftersträvas att vederbörande icke på egen hand får förrätta polistjänst förrän han erhållit kännedom om grunderna för dylik tjänst. Han bör orienteras om polisens organisation och verksamhet samt utbildningsgången, erhålla sådan kännedom om föreskrifter som erfordras för att han självständigt skall kunna förrätta enklare polistjänst, tjänstgöra i övnings- och utbildningssyfte tillsammans med en erfaren polisman samt beredas tillfälle att lära sig maskinskrivning och förvärva körkort. Rekryteringsmyndigheten bör hålla sig fortlöpande underrättad om den grundläggande utbildningens bedrivande och förlopp.

3. Utredningens förslag och yttrandena däröver

A. Särskild yrkesskollinje för utbildning till polistjänst

Utredningen

Vid de överväganden utredningen gjort i syfte att få till stånd en rekrytering av yngre åldersgrupper till polisyrket och bereda dem möjlighet att i nära anslutning till avslutad obligatorisk skolgång erhålla härför lämpad utbildning har utredningen funnit sig böra föreslå anordnande av en särskild studiegång vid yrkesskola.

Initiativet till utvecklingen av yrkesskolväsendet har i första hand tagits av yrkesskolornas huvudmän, mestadels kommuner och landsting men även enskilda företag. Staten har genom betydande ekonomiskt och organisatoriskt stöd befrämjat yrkesundervisningens snabba framsteg. Till driften av yrkesskolorna lämnar staten avsevärda ekonomiska bidrag som i vissa avseenden helt täcker kostnaderna. På det organisatoriska planet biträdes huvudmännen av överstyrelsen för yrkesutbildning. Som villkor för statsbidrag till yrkesskola föreskrives bl. a. att skolan är anordnad enligt yrkesskolstadgans bestämmelser. Då det i det följande talas om yrkesskolor avses därmed sådana skolor som uppfyller detta villkor. — De kommunala skolorna indelas i två grupper, de lokala med kommunalt och de centrala med landstingskommunalt huvudmannaskap. De förra mottager i regel endast

elever med hemort i vederbörande kommun och dess närmaste omgivningar. Rekryteringsområdet för de centrala yrkesskolorna skall enligt yrkesskolestadgan i regel vara minst ett helt landstingsområde. De centrala yrkesskolorna är mestadels s. k. centrala verkstadsskolor, som i de flesta fall är av internatkaraktär och i vilka bedrivs teoretisk och praktisk utbildning för yrken inom industri och hantverk.

Vid yrkesskola kan anordnas såväl heltids- som deltidskurser. Vissa regler uppställas beträffande antalet elever i varje kurs. I heltidskurser är nämnda antal enligt yrkesskolestadgan maximerat till 16 beträffande bl. a. kurs för industri och hantverk av verkstadsskolekaraktär samt till 30 i fråga om kurs för handel och för industri och hantverk av övervägande teoretisk karaktär. Mindre än 8 elever i en kurs får icke förekomma annat än i undantagsfall.

Elevavgifter kan uttagas vid de kommunala yrkesskolorna men i de fall detta förekommer är avgifterna i allmänhet låga. Vid de centrala verkstadsskolorna är undervisningen helt kostnadsfri. — Statlig studiehjälp utgår i form av allmänt och särskilt studiebidrag och som stipendier. Det allmänna studiebidraget utgår till elever i åldern 16 eller 17 år, som deltager i heltidskurs om minst 4 månaders längd, med ett belopp som motsvarar det allmänna barnbidraget. Det särskilda studiebidraget uppgår till högst 75 kronor per månad och är till sin storlek beroende av elevens ålder, bidragets ändamål och kurslängden. Elev kan vidare efter behovsprövning tilldelas stipendium till ett belopp av högst 100 och lägst 10 kronor per månad. Elever vid de centrala verkstadsskolorna kan dessutom erhålla stipendier från sina hemkommuner. Vid sådana skolor får eleverna som regel arbetspremier om 10 till 40 kronor per månad.

Vid valet av yrkesskolor för polisutbildning måste enligt utredningens mening hänsyn tagas till behovet av lärare i juridiska och polisiära ämnen. Man torde därför nödgas begränsa utbildningsverksamheten till yrkesskolor som är belägna i eller i närheten av ort, där kompetent lärarpersonal i dessa ämnen finnes att tillgå. Sådana orter är i första hand de städer i vilka polis-skola finnes, nämligen Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Örebro, Gävle och Luleå. Ett önskemål synes vidare vara att yrkesskola, till vilken polisutbildning förlägges, är av internatkaraktär, såsom fallet är beträffande flertalet centrala verkstadsskolor. Dessa är huvudsakligen avsedda för landsbygdsungdom.

För polisutbildning inom yrkesskolans ram anser utredningen endast heltidskurser vara av intresse. Utbildningen bör vara treårig och inriktas på tre huvudgrupper av ämnen, nämligen allmänbildande ämnen, tekniska och liknande ämnen samt för polisyrket speciella ämnen. I fråga om de tekniska ämnena har utredningen undersökt möjligheten att låta eleverna såsom ett alternativ till polisyrket och jämsides med undervisningen i övrigt er-

hålla fullständig utbildning i något annat yrke, exempelvis bilmekaniker- eller elektrikeryrket. Vad som framförallt föranlett dessa överväganden sammanhänger med svårigheterna att på grund av elevernas ungdom vid utbildningens början bedöma deras lämplighet för polisyrket. Elev som under utbildningen bedömes olämplig skulle härigenom ha möjlighet att helt ägna sig åt den alternativa yrkesutbildningen. Då undervisningen emellertid i första hand bör anpassas efter vad som kan vara lämpligt för utbildning av polismän, anser sig utredningen icke kunna föreslå en sådan dubbelutbildning. Det framhålles dock såsom önskvärt, att utbildningen i de tekniska ämnena ges en sådan prägel och omfattning att den kan lända elev till nytta även om han under utbildningens gång eller vid senare tidpunkt träffar annat yrkesval. För att tillgodose här berörda synpunkter och önskemål förordar utredningen, att viss undervisning i tekniska ämnen lämnas under de två första läsåren. Såsom ämnen lämpade att ingå i denna grupp föreslår utredningen fordons-, elektro- och teleteknik samt byggnadslära. — Utbildningen anses vidare böra kompletteras med undervisning i teckning, foto-grafering, maskinskrivning och bokföring samt med fysisk träning, vari bl. a. bör ingå simning och livräddning.

Omfattningen av undervisningen i polisämnen bör enligt utredningens mening avse fullständig konstapelsutbildning samt förläggas till det tredje läsåret och sålunda utgöra det avslutande skedet i yrkesskolundervisningen. Utredningen anser icke hinder föreligga att om så befinner lämpligt låta yrkesskoleleverna genomgå den teoretiska delen av denna utbildning gemensamt med polisskolans övriga elever. Den praktiska utbildningen bör förläggas till poliskår i eller i närheten av den ort, där yrkesskolan är belägen.

I fråga om kompetensvillkoren för att vinna inträde på yrkesskollinjen framhåller utredningen i huvudsak följande.

Minimiåldern synes böra anpassas till avslutandet av obligatorisk skolgång i enhetsskola och sålunda sättas till 16 år. Såsom övre åldersgräns bör gälla 18 år. Såsom inträdsvillkor bör vidare i princip gälla att sökanden med godkända betyg genomgått någon av enhetsskolans tre utbildningslinjer. Möjligheten att vinna inträde på yrkesskollinjen bör emellertid stå öppen även för dem som på annat sätt förvärvat motsvarande grundutbildning. Det samma bör också gälla för ungdomar som vid genomgång av vanlig folkskola visat särskilt framträdande begåvning och ambition. Utöver de nu angivna fordringarna torde vid prövningen av sökande böra beaktas de villkor i övriga hänseenden som gäller för inträde på polismannabanan, exempelvis i fråga om fysisk lämplighet, levnadssätt och pålitlighet samt om-döme och sinnelag.

Beträffande elevuttagningen till polisiär yrkesskola föreslår utredningen att denna omhänderhaves av en yrkesnämnd, bestående av landsfogden i länet eller, om yrkesskolan är belägen i stad utanför landsfogdens verksam-

hetsområde, av vederbörande polischef i staden, en polisman, utsedd efter förslag av vederbörande personalsammanslutning, samt rektorn för yrkes-skolan i fråga.

Vid utbildningen av personer, som ej uppnått mogen ålder och som sålunda befinner sig under utveckling, synes enligt utredningens mening en fast personlig ledning vara av särskilt värde, i synnerhet då fråga är om utbildning till ett yrke, som är av så krävande natur i olika hänseenden som polisyrket. Eleverna vid en polisiär yrkesskollinje torde därför under sin utbildning böra stå under ledning av en kursföreståndare. Denne bör ha daglig kontakt med eleverna, följa deras utveckling, bistå dem med råd och anvisningar, organisera och leda studiebesök o. s. v. Han torde även böra åläggas viss undervisningsskyldighet; sålunda torde han lämpligen kunna leda elevernas fysiska fostran. Förutom nämnda uppgifter bör han vara sekreterare och föredragande i yrkesnämnden. — Kursföreståndaren bör vara polisutbildad, ha god erfarenhet av polistjänst och besitta sådana personliga kvalifikationer att han kan anses lämpad att ansvara för elevernas personliga fostran. Tjänsten som kursföreståndare vid en polisiär yrkesskollinje bör erhålla sådan lönesättning att den kan besättas med väl meriterade polismän. Utredningen föreslår därför, att den placeras i lönegrad 19. Tjänsten synes böra tillsättas — förslagsvis för en tid av sex år — av länskolnämnden på förslag av skolstyrelsen sedan denna hört yrkesnämnden.

Utredningen framhåller, att rekrytering bland yngre åldersgrupper hittills icke prövats i vårt polisväsende. För att erhålla praktisk erfarenhet av förslagets lämplighet och underlag för erforderliga förbättringar synes det utredningen lämpligt att man prövar sig fram med försöksverksamhet i samarbete med överstyrelsen för yrkesutbildning. Försöksverksamheten bör enligt utredningens mening anordnas vid yrkesskolorna i Lund, Mölndal, Örebro och Luleå. Utredningen har ansett, att polisiär yrkesskollinje tills vidare bör anordnas endast för ynglingar.

Remissyttrandena

Utredningens förslag att försöksvis inrätta en polisiär yrkesskollinje har i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran av *överståthållarämbetet och av ämbetet hörda myndigheter, länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Jönköpings, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Örebro, Kopparbergs och Norrbottens län, landsfogdarna i Blekinge, Hallands, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Värmlands, Kopparbergs och Västernorrlands län, polismästarna i Norrköping, Karlskrona, Malmö, Lund och Halmstad, stadsfiskalerna i Södertälje, Växjö, Visby, Kristianstad, Lidköping, Falun, Skellefteå och Luleå samt statskontoret, arbetsmarknadsstyrelsen, styrelsen för statens polisskola, fångvårdsstyrelsen, överstyrelsen för yrkesutbildning, polisväsen-*

dets organisationsnämnd, föreningarna Sveriges stadsfiskaler och Sveriges landsfiskaler, svenska stadsförbundet samt svenska polisförbundet och riksförbundet Sveriges polismän.

Tveksamma till förslaget ställer sig länsstyrelserna i Östergötlands, Kronobergs, Värmlands, Västmanlands, Gävleborgs och Västernorrlands län, landsfogdarna i Östergötlands, Kronobergs, Blekinge, Älvsborgs, Västmanlands, Gävleborgs, Västerbottens och Norrbottens län, polismästarna i Hälsingborg, Göteborg, Karlstad, Örebro och Västerås, stadsfiskalerna i Trelleborg och Skövde, föreningarna Sveriges landsfogdar och Sveriges polismästare samt svenska landstingsförbundet.

Följande remissinstanser avstyrker utredningsförslaget, nämligen länsstyrelsen i Västerbottens län, t. f. landsfogden i Örebro län, polismästaren i Uppsala och lärarföreningen vid statens polisskola.

Av de tveksamma eller avstyrkande remissinstanserna framhåller flera såsom skäl för sina ställningstaganden att man kan ifrågasätta, om den föreslagna yrkesskollinjen kommer att innebära någon positiv lösning av polisrekryteringen, bl. a. med hänsyn till att de åldersgrupper som är aktuella icke besitter mognad för att på ett så tidigt stadium kunna välja polistjänst som yrke. Även lämpligheten att bedriva polisutbildning under två huvudmän ifrågasättes av ett flertal remissinstanser. Några av de tveksamma remissinstanserna framhåller dock att förslaget är värt att prövas.

Beträffande yrkesskollinjens möjligheter att locka lämplig ungdom anför länsstyrelsen i Kronobergs län bl. a. att det förefaller tveksamt om denna utbildningslinje, som i vissa avseenden ger en grundligare utbildning än som kommer övriga aspiranter till del, kommer att te sig tillräckligt lockande för den ungdom, som tänker ägna sig åt polisyrket. De som genomgått denna utbildning synes i befodringshänseende icke erhålla några fördelar i förhållande till den ålderskategori, som för närvarande bildar rekryteringsunderlaget. I stället torde utbildningslinjen så till vida utgöra en nackdel för eleverna att de efter det utbildningen avslutats, måste inrycka i militärtjänst och till följd därav icke förrän efter ungefär ett år kan fortsätta på polismannabanan. Enligt förslaget skall under det sista läsåret, då de yngsta eleverna fyllt 18 år och de äldsta 20 år, undervisning i konstupelklassen meddelas. Det kan befaras att vissa elever på grund av bristande mognad får svårt att i betygsavseende konkurrera med de elever, som rekryteras från de äldre ålderskategorierna. Då det emellertid är angeläget, att alla möjligheter tillvaratas för att vidga rekryteringsbasen, har länsstyrelsen icke något att erinra mot att ifrågavarande utbildning försöksvis prövas i den omfattning som föreslagits.

Länsstyrelsen i Värmlands län och polismästaren i Karlstad anser det lämpligare att vid vissa yrkesskolor inrätta en mera allmänbildande linje med inriktning på ämnen som berör samhällstjänsten i stort, sålunda förutom polisväsendet exempelvis även fångvården, kommunikationsverken

och tullväsendet. Liknande synpunkter framföres av riksförbundet Sveriges polismän.

Länsstyrelserna i Östergötlands, Västmanlands, Gävleborgs och Väster-norrlands län, landsfogdarna i Östergötlands, Älvsborgs, Örebro, Västman-lands, Gävleborgs, Västerbottens och Norrbottens län, polismästarna i Göte-borg och Örebro samt föreningarna Sveriges landsfogdar och Sveriges polis-mästare anser, att den kategoriklyvning mellan polismän med olika polis-utbildning, som förslaget innebär, kan medföra vissa olägenheter. Man skulle om utredningens förslag följes få två olika utbildningsgrupper, dels eleverna i yrkesskollinjen som står helt utanför polisväsendet och som icke har lön under utbildningen, dels aspiranterna som tillhör polisväsendet och som uppstår lön. Enligt dessa remissinstanser bör det tredje året läg-gas under statens polisskola. Till stöd härför anför landsfogden i Gävleborgs län ytterligare bl. a. följande. Genom uppdelningen på två utbildningslinjer skulle man förlora det betydande värde som ligger i att all polispersonal har samma grundläggande fackutbildning samt bibringas samhörighet och kår-anda under genomgång av konstapelklassen. Förutom nämnda olägenhet torde uppkomma svårigheter att inom yrkesskolans ram lämna en fullgod fackutbildning, främst att anskaffa kompetenta lärarkrafter.

Även styrelsen för statens polisskola och länsstyrelsen i Malmöhus län, vilka i princip tillstyrkt förslaget, förordar denna lösning. Styrelsen för polisskolan anför sålunda bl. a., att då enligt förslaget såväl vederbörande polisdistrikt som polisskolans lärarpersonal och övriga resurser skall an-litas för utbildningen under yrkesskollinjens tredje läsår föreligger skäl att låta utbildningen under tredje läsåret helt övertagas av polisskolan och dess avdelningsskolor. Utredningens förslag innebär att eleverna, som jämväl under nämnda läsår skall tillhöra yrkesskolan, skulle vara under-kastade andra ekonomiska villkor än de, som gäller för i polisväsendet antagna aspiranter. Medan polisaspiranterna erhåller lön enligt lönegrad Af 7, är yrkesskoleleverna hänvisade till studiebidrag och stipendier. Sty-relsen har full förståelse för de skäl, som föranlett utredningen att låta yrkesskoleleverna under hela utbildningstiden tillhöra yrkesskolorganisa-tionen och vara underkastade de regler och de villkor, som gäller för denna. Enligt styrelsens uppfattning bör det emellertid undersökas om möjlighet föreligger att — utan att avkall göres på kravet att utbildningen som helhet betraktad blir jämställd med vanlig yrkesutbildning — giva den polisiära yrkesskollinjen sådan utformning, att tredje läsåret förläg-ges till polisväsendet med teoretisk utbildning vid polisskolan och dess avdelningsskolor, varvid eleverna i samband med övergången till tredje läs-året antas till aspiranter eller erhåller samma ekonomiska villkor som polisaspiranterna. Styrelsen vill härvidlag erinra om den inbyggda yrkes-utbildning, som finnes inom vissa storföretag. En ytterligare sänkning av minimiåldern för antagning till polistjänst synes dock i så fall bli erfor-drig.

Landsfogden i Västerbottens län anser, att yrkesskoleleverna efter andra skolåret skall fullgöra värnplikt och därefter söka som vanliga polisaspiranter. Även *landsfogden i Västmanlands län* ifrågasätter, om icke värnplikten bör vara gjord innan slutlig prövning för antagning till aspirant sker.

Polismästaren i Göteborg vill icke biträda den halvmesyr, som förslaget att kombinera polisutbildningen med viss teknisk utbildning innebär. Man bör i stället helhjärtat gå in för ämnen lämpliga för polisyrket. Jämväl utbildningen under de första två årskurserna bör ske i polisskolans regi.

Styrelsen för statens polisskola, stadsfiskalen i Lidköping och *svenska polisförbundet* föreslår, att kursplanen under de första två åren i yrkesskola utformas så, att möjlighet erhålles icke blott till viss teknisk utbildning utan alternativt också till ökad merkantil utbildning. Härigenom skulle också urvalskretsen ytterligare vidgas. Styrelsen för polisskolan ifrågasätter också om icke i kursplanen för de två första läsåren bör införas ytterligare övningsämnen av betydelse för polisyrket.

Överstyrelsen för yrkesutbildning framhåller att utredningen icke synes tillräckligt ha beaktat samordningen mellan utbildningen under tredje året på yrkesskolan och den inom statens polisskola bedrivna konstapelutbildningen. Även lärarfrågan synes böra närmare undersökas, då man ej utan vidare kan antaga att de lärare som avdelningsskolorna för närvarande använder har tillfälle att undervisa även vid yrkesskolorna.

Landsfogdarna i Östergötlands och Norrbottens län, polismästaren i Hälsingborg och *stadsfiskalen i Luleå* framhåller, att utbildningen vid yrkesskolor på fyra olika platser med sammanlagt 40 elever kommer att medföra oskäligt höga kostnader. En koncentration till ett par skolor borde vara att föredraga. *Svenska stadsförbundet* och *lärarföreningen vid statens polisskola* anser, att polisiär yrkesskollinje bör finnas framförallt i städer där rekryteringssvårigheterna är störst. *Överståthållarämbetet* och *av ämbetet hörda myndigheter, fångvårdsstyrelsen, föreningen Sveriges landsfogdar, svenska landstingsförbundet* och *svenska polisförbundet* framhåller att försöksverksamhet med yrkesskollinje i första hand bör anordnas i Stockholm.

B. Aspirantorganisationen

Utredningen

Utredningen har funnit det angeläget att enhetlighet åstadkommes i fråga om rekryteringspersonalens allmänna ställning och utbildning. Den kategoriklvning, som nu gällande ordning innebär, medför i olika hänseenden betydande nackdelar. Särskilt är detta fallet beträffande rekryteringspersonalens utbildning. För polisaspiranternas del föreligger åtminstone i större polisdistrikt möjlighet att anordna en mera planmässig grundläggande utbildning, innan de tas i anspråk för fullgörande av polistjänst. Att

med nuvarande system anordna en sådan utbildning för polisrekryterna stöter däremot på stora svårigheter. Rekryterna är på grund härav ofta sämre rustade än polisaspiranterna, då de börjar utbildningen i polis-skolans konstapelklass. Ej sällan förekommer det att polisrekryt erhåller vikariat å polismanstjänst utan att dessförinnan ha genomgått någon som helst utbildning. De här antydda förhållandena måste enligt utredningens mening betecknas såsom otillfredsställande.

Utredningen riktar också uppmärksamheten på att benämningarna polisrekryt och polisaspirant är oklara och att de icke sällan orsakat missuppfattningar. Med hänsyn härtill bör enligt utredningens mening beteckningen polisaspirant användas som en för all rekryteringspersonal gemensam benämning.

Från såväl utbildningsmässig som organisatorisk synpunkt synes polis-aspiranterna böra sammanföras i relativt stora enheter, så att en aspirantkader regelmässigt blir gemensam för flera polisdistrikt. Vid sina överväganden rörande aspirantorganisationens utformning har utredningen, med beaktande av pågående utredning om huvudmannaskapet för polisväsendet m. m., sökt finna en lösning som är tillämplig även om polisväsendet skulle erhålla en ändrad organisation.

För att bereda möjlighet till en fastare organisation och till anordnande av ändamålsenlig praktisk utbildning föreslår utredningen, att polis-aspiranterna sammanföres länsvis och inordnas i en poliskår, »moderkår», i varje län. Denna kår bör enligt utredningens mening vara av sådan storlek att den från administrativ synpunkt sett är lämpad för uppgiften och kan ställa polispersonal till förfogande såsom handledare för aspiranterna. I första hand synes därvid residensstädernas poliskårer böra ifrågakomma. Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping och Hälsingborg bör liksom hittills utgöra särskilda rekryteringsområden och ha egna aspirantkadrar. I fråga om Stockholms län föreslås, att aspiranterna anslutas till poliskåren i Solna. Beträffande Malmöhus län med undantag för Malmö stad samt Göteborgs och Bohus län med undantag för Göteborgs stad torde poliskårerna i Lund respektive Uddevalla lämpligen böra utgöra »moderkårer». Vad härefter angår Södermanlands, Älvsborgs, Skaraborgs och Västernorrlands län synes med hänsyn till storleken poliskårerna i Eskilstuna, Borås, Skövde respektive Sundsvall lämpa sig bättre som »moderkårer» än kårerna i vederbörande residensstäder.

Utredningen föreslår, att vid varje »moderkår» upprättas en särskild rekryterings- och utbildningssektion. Aspiranterna bör upptagas i »moderkårens» personalredovisning, dock med särskild personal-, arbetstids- och avlöningsbokföring. Av aspiranterna kommer de som vunnit anställning efter genomgång av den polisiära yrkesskollinjen och därunder erhållit fullständig konstapelsutbildning att kunna tas i anspråk för vikariats- eller förstärkningstjänstgöring. Övriga polisaspiranter har att före påbörjandet

av konstapelsutbildningen genomgå en grundläggande fackutbildning. Av denna kommer enligt utredningens förslag den teoretiska delen att omhändrivas av statens polisskola och omfatta åtta veckor. Efter den teoretiska grundläggande fackutbildningen förutsättes polisaspiranterna skola återvända till sina »moderkårer» och där undergå praktisk utbildning. Längden av denna bör ej understiga tre månader. Där rekryterings- och utbildningssektioner blir av sådan storlek, att ett mera kontinuerligt behov av handledare kan anses föreligga, bör polismän avdelas för att uteslutande ägna sig åt aspiranternas praktiska utbildning och handledning. Vid mindre sektioner bör handledaruppdrag ges endast i den utsträckning som kan anses av förhållandena påkallat. Rekryteringsmyndigheten i det rekryteringsområde som »moderkåren» tillhör, bör ha överinseende över rekryterings- och utbildningssektionen och till denna förmedla personalrekvisitioner från polisdistrikten inom rekryteringsområdet samt meddela direktiv för polisaspiranternas allmänna disponering och fördelning till tjänstgöring på polisdistrikten. Därest rekvirerad personal ej skulle kunna tillhandahållas från aspirantkadern inom rekryteringsmyndighetens eget område, bör denna kunna hänvända sig till annan rekryteringsmyndighet för tillfälligt ianspråktagande av aspirantpersonal som står till sistnämnda myndighets förfogande. Det torde under förutsättning av en noggrann planering kunna förväntas att polisaspiranterna efter genomgången utbildning i stort sett kontinuerligt kan sysselsättas med vikariats- och förstärkningstjänstgöring. I den utsträckning så icke blir fallet, bör polisaspiranterna tas i anspråk för tjänstgöring vid statspolisavdelning.

Under hela den tid aspiranterna tillhör »moderkårens» rekryterings- och utbildningssektion bör utbetalning av avlöningsförmåner och i samband därmed utgående fasta ersättningar enligt utredningens mening ombesörjas av »moderkåren». I den mån aspiranterna tas i anspråk för tjänstgöring inom annat polisdistrikt har detta att gottgöra »moderkåren» för här avsedda kostnader. Vid aspiranternas ianspråktagande för tjänstgöring vid statspolisavdelning gottgöres »moderkåren» motsvarande kostnader av statsmedel.

I poliskårer av sådan storlek att i allmänhet ett kontinuerligt behov av polispersonal för förstärknings- eller vikariatstjänstgöring föreligger bör enligt utredningens mening fortfarande finnas inrättade tjänster avsedda att täcka detta behov. Som en följd av utredningens organisationsförslag bör emellertid de nuvarande rekryteringstjänsterna ersättas med extra ordinarie poliskonstapelstjänster och den befordringsgång som f. n. gäller för polisaspiranter ändras på så sätt att polisaspirant, som efter ett års anställning vid polisväsendet icke vinner anställning såsom extra ordinarie poliskonstapel på en i personalstat upptagen tjänst utan bibehålles vid sin placering i »moderkåren», antages till extra poliskonstapel i den lönegrad, i vilken extra ordinarie anställning eljest kunnat ifrågakomma. Efter

genomgången fullständig konstapelutbildning bör polisaspirant kvarstå i aspirantkadern och anlitas för vikariats- och förstärkningstjänstgöring i olika polisdistrikt intill dess han efter vanligt ansökningsförfarande erhållit extra ordinarie eller ordinarie anställning i polisdistrikt. Tjänstgöringen vid aspirantkadern skall enligt förslaget dock ej fortgå under längre tid än högst omkring tre år.

Antagning av polisaspiranter bör enligt utredningens mening ske förslagsvis två gånger om året. Antalet polisaspiranter bör vid varje antagningstillfälle anpassas till det föreliggande rekryteringsbehovet och sålunda kunna variera år från år. Rekryteringsläget bör med hänsyn härtill noggrant följas centralt. Lämpligen bör denna uppgift ankomma på polisväsendets organisationsnämnd, vars uppfattning rekryteringsmyndigheterna bör inhämta, innan antalet aspiranter för varje rekryteringstillfälle fastställs.

Remissyttrandena

Utredningens förslag i fråga om aspirantorganisationen har i huvudsak tillstyrkts eller lämnats utan erinran av flertalet remissinstanser.

Principiella erinringar har anförts av *svenska stadsförbundet*, *föreningen Sveriges polismästare* samt *svenska polisförbundet* och *riksförbundet Sveriges polismän*.

Svenska stadsförbundet anför bl. a. De förslag utredningen framfört synes i och för sig värda beaktande, då deras förverkligande otvivelaktigt skulle leda till en mer enhetlig och högre standard på polisutbildningen i dess inledande skede. Emellertid utgör den föreslagna ordningen ett så starkt ingrepp i nuvarande förhållanden att styrelsen allvarligt ifrågasätter om reformen på ett lyckligt sätt låter sig förena med ett bibehållet kommunalt huvudmannaskap för polisväsendet. Det kan icke fördöljas att reformförslaget ytterst bottnar i att statens intresse av ett effektivare polisväsende icke kan på ett naturligt sätt tillgodoses inom ramen för nuvarande organisatoriska ordning, som ju kännetecknas av att ansvaret för polisverksamhetens funktion alltjämt primärt åvilar de enskilda polisdistrikten. Mot denna bakgrund framstår utredningens förslag närmast som ett i och för sig lovvärt försök att komma till rätta med ett detaljproblem inom ett på längre sikt ohållbart system. Med hänsyn härtill och i betraktande av att den nya aspirantorganisationen till sin konstruktion och allmänna syftning mera utgör ett logiskt led i ett förstatligt polisväsende än en naturlig reform inom ramen för gällande ordning talar enligt styrelsens mening starka skäl för att utredningens förslag i denna del genomföres först i samband med det övertagande från statens sida av huvudmannaskapet för polisväsendet, som för närvarande är under utredning och som enligt styrelsens mening icke längre kan uppskjutas. Samtidigt

vill styrelsen understryka angelägenheten av att nämnda utredning fullbordas med största skyndsamhet.

Svenska polisförbundet ifrågasätter, om moderkårer byggts upp på ett rationellt sätt. Några enheter torde bli rätt små, och placeringen i vissa fall av olika sådana kårer på närbelägna platser ger anledning till funderingar om icke moderkårer bort placeras enbart på de platser, där statens polis skola nu har utbildningsavdelningar, möjligen utökade med Karlstad och Sundsvall. En sådan placering av moderkårer skulle kunna medföra en rationellare undervisning med växelvis praktik och teori.

Riksförbundet Sveriges polismän framför erinringar mot förslaget att polisaspiranter skall kunna rekvireras till tjänstgöring även från annat län än där de anställts. De fördelar, som kan synas följa med detta förslag från tjänstesynpunkt, kan uppvägas av nackdelar därigenom att en person, som genom att söka till visst län markerat att han vill tjänstgöra just där, måhända avstår från att söka någon tjänst över huvud taget, om han vet att detta kan medföra skyldighet att tjänstgöra även inom annat län. *Länsstyrelsen i Uppsala län* anlägger liknande synpunkter.

C. Grundläggande fackutbildning av polisaspiranter

Utredningen

Nu gällande rekryteringsanvisningar anger i mera allmänna ordalag den grundläggande utbildning som polisrekryter och polisaspiranter bör genomgå, innan de tas i anspråk för fullgörande av polistjänst. Utredningen har funnit att ifrågavarande utbildning — i den mån sådan över huvud taget förekommer — företer betydande brister, särskilt för polisrekryterernas del. Utredningen anser det därför angeläget att den grundläggande polisutbildningen förbättras och göres enhetlig över hela landet. I detta avseende kommer den av utredningen föreslagna aspirantorganisationen att skapa betydligt gynnsammare betingelser för en erforderlig reformering.

Enligt utredningens mening bör den grundläggande fackutbildningen uppdelas i två avdelningar, en teoretisk och en praktisk.

I fråga om den teoretiska delen har utredningen haft under övervägande huruvida denna bör anordnas lokalt i varje »moderkår» under ledning av vederbörande rekryteringsmyndighet eller handhas av statens polis skola. Härvidlag har utredningen framförallt beaktat kravet på att utbildningen göres enhetlig för hela landet och upplägges efter sådana principer att den bl. a. lämpar sig som förberedelse för undervisningen i konstapelklassen. Även om man genom centralt utfärdade anvisningar i fråga om kursplaner o. dyl. i viss mån kan tillgodose sådana krav vid lokalt bedriven utbildning, har man likväl större garantier för att så sker, om den teoretiska

grundutbildningen ombesörjes av polisskolan. — Härtill kommer polis-skolans möjligheter att i viss utsträckning ställa rutinerad lärarpersonal samt undervisningslokaler till förfogande. Möjligheten att i polisskolans regi bedriva undervisningen i större elevavdelningar än som i flertalet fall kan ifrågakomma, därest undervisningen förlägges till »moderkåren», torde dessutom innebära icke oväsentliga ekonomiska fördelar. Utredningen föreslår därför att den teoretiska grundutbildningen handhas av polisskolan. Utbildningen bör i första hand anordnas i de orter, där anstalter för polisskoleundervisning finnes inrättade. I vissa fall torde det dock av olika skäl vara lämpligt att utbildningen sker även på andra orter.

Den teoretiska grundutbildningen bör enligt utredningens mening ta sikte på att förmedla sådana elementära kunskaper som utgör förutsättning för att aspiranterna skall kunna fullgöra enklare polistjänst. Utbildningen bör samtidigt tjäna som förberedelse till konstapelsklassen. Den teoretiska utbildningen föreslås skola omfatta 8 veckor.

Anordnandet av den praktiska grundutbildningen ställer enligt utredningens mening icke samma krav på likformighet som den teoretiska. Tvärtom kan det vara en fördel att denna i vissa delar anpassas efter de lokala förhållanden, under vilka aspiranterna kommer att tjänstgöra. Enligt utredningens mening är det lämpligast att aspiranterna genomgår den praktiska utbildningen i »moderkåren».

Ifrågavarande utbildning bör i så stor utsträckning som möjligt anordnas som utbildningstjänstgöring, varvid aspiranterna i möjligaste mån lämnas tillfälle att aktivt delta i förekommande göromål. Efter genomgången teoretisk och praktisk utbildning avses aspiranterna skola tas i anspråk för vikariats- eller förstärkningstjänstgöring i såväl landsbygds- som tätortsdistrikt, varför den praktiska utbildningen bör anpassas icke blott till vad som erfordras för deras tjänstgöring i »moderkåren» utan även till de tjänstgöringsförhållanden som råder i mindre polisdistrikt av landsbygdskaraktär. I den mån så lämpligen kan ske, bör utbildningen i viss utsträckning förläggas till statspolisen. — För att den sålunda skisserade praktiska utbildningen skall kunna ge önskat resultat synes den icke böra omfatta mindre än tre månader. Hinder bör emellertid icke föreligga att låta utbildningen fortgå ytterligare i avvaktan på aspirantens inträde i konstapelsklassen.

Såsom handledare för aspiranterna bör uttagas härför särskilt lämpade polismän i befälsställning. För de polismän som kan antagas komma att kontinuerligt tjänstgöra som lärare bör anordnas kortare pedagogiska kurser vid polisskolan.

Över den grundläggande teoretiska och praktiska utbildningen torde enligt utredningens mening icke böra utfärdas något graderat betyg i olika ämnen utan endast ett intyg med uppgift huruvida aspiranten på ett tillfredsställande sätt tillgodogjort sig undervisningen och anses lämplig för

polisyrket. Intyget bör i fråga om den teoretiska delen utfärdas av rektorn för statens polisskola och i fråga om den praktiska av vederbörande rekryteringsmyndighet. Aspirant som anses olämplig bör av rekryteringsmyndigheten skiljas från fortsatt utbildning.

Remissyttrandena

Utredningens förslag har i huvudsak tillstyrkts eller lämnats utan erinran av flertalet remissinstanser.

Länsstyrelsen i Kristianstads län anser det synnerligen värdefullt om utredningens förslag kunde förverkligas. Att en icke utbildad person sättes att fullgöra polistjänst är givetvis uppenbart olämpligt, och detta förhållande framstår såsom ännu mera markant efter ett genomförande av utredningens förslag om en sänkning av minimiåldern för antagning till polisaspirant. Försök har tidigare gjorts att undgå detta dilemma, dock utan att problemet fått en mera allmän lösning. Med visst skäl torde man ha rätt att ställa sig något skeptisk inför möjligheten att här genomföra utredningens intentioner. I varje fall måste man betona vikten av att de föreslagna två antagningstillfällena per år till tiden samordnas med anordnandet av kurserna för den teoretiska delen av den grundläggande fackutbildningen.

Utredningens förslag att den teoretiska grundutbildningen skall handhas av polisskolan föranleder invändningar av *polisväsendets organisationsnämnd* och *landsfogden i Östergötlands län*, vilka ifrågasätter om icke även den teoretiska undervisningen bör meddelas i »moderkårerna».

Förslaget att den praktiska grundutbildningen skall förläggas till »moderkårerna» godtages icke helt av *länsstyrelsen i Jämtlands län*, *landsfogden i Västerbottens län* och *vissa länsföreningar av föreningen Sveriges landsfiskaler*, vilka anser att en del av den praktiska utbildningen bör förläggas till landsbygdspolisdistrikt.

Den grundläggande fackutbildningen föreslås av *lärarföreningen vid statens polisskola* skola läggas in i konstapelsklassen, vilken härigenom skulle få en sammanlagd längd av 42 veckor.

D. Åtgärder för främjande av rekryteringen till polisyrket genom upplysningsverksamhet m. m.

Utredningen

Inledningsvis framhåller utredningen, att man vid rekrytering av arbetskraft till vissa yrkeskategorier inom de statliga och kommunala verksamhetsgrenarna under det senaste decenniet haft att brottas med svårigheter. Detta gäller särskilt i fråga om stora personalgrupper med servicebetonat arbete av sådant slag att arbetsuppgifterna medfört påfrestningar på personalen i fråga om bl. a. obekvämt arbetstid. Såväl civila som militära myndigheter, vilka har att svara för rekrytering och grundutbildning eller fort-

bildning av personal, inrymmer regelmässigt i sin organisation speciella rekryterings-, utbildnings- och personalavdelningar. Inom försvarsväsendet finns sådana avdelningar centralt vid de militära staberna och särskild personal härför vid förbanden. Liknande organisation förekommer även inom vissa civila myndigheter.

Enligt vad utredningen inhämtat, handlägges rekryteringsfrågorna inom de militära staberna av befattningshavare vanligen med lägst majors rang och vid de militära förbanden såsom deltidsuppgift av officerare med kapstens eller löjtnants rang. Inom de civila verken är uppgifterna i fråga om rekrytering av personal i allmänhet anförtrodda tjänstemän i byrådirektörs eller förste byråsekreterares ställning. Inom vissa verk, t. ex. skolöverstyrelsen och arbetsmarknadsstyrelsen, finns särskilda befattningar för konsulenter m. fl., vilka vid sidan av centralt administrativa uppgifter tjänstgör som instruktörer vid de regionala avdelningarna. De är vanligen placerade i lönegrad A 23 eller högre lönegrad.

Beträffande upplysningsverksamheten för främjande av rekrytering till polisyrket har polisväsendets organisationsnämnd ålagts vissa centrala uppgifter. De övriga uppgifter, som åvilar organisationsnämnden, är emellertid enligt utredningens mening av sådan omfattning att nämnden med de resurser som står den till buds icke kan ägna upplysningsverksamheten tillräcklig uppmärksamhet. På det lokala planet synes verksamheten vara behäftad med vissa brister bl. a. i fråga om planering och samordning de olika myndigheterna emellan. Utredningen har därför nödgats konstatera, att upplysningsverksamheten i nuvarande läge utgör en eftersatt del av rekryteringsarbetet.

Det faller sig enligt utredningens mening naturligt att, då det gäller frågan om åstadkommande av en vidgad och effektivare upplysningsverksamhet, låta de centrala uppgifterna ankomma på polisväsendets organisationsnämnd. Verksamheten torde nämligen vara väl förenlig med vad som i övrigt åligger nämnden rörande personalorganisatoriska och liknande frågor. Emellertid bör även i fortsättningen rekryteringsmyndigheterna och polischeferna ansvara för lokala åtgärder i rekryteringsfrämjande syfte, varjämte ett närmare samarbete bör komma till stånd mellan dessa och nämnden. De uppgifter, som enligt utredningens mening bör ankomma på nämnden, beskrives på följande sätt.

Den centrala verksamhet som enligt utredningens mening sålunda bör ankomma på organisationsnämnden bör i första hand avse samarbete med myndigheter av vilka man kan påräkna bistånd i verksamheten, exempelvis skolöverstyrelsen, överstyrelsen för yrkesutbildning, arbetsmarknadsstyrelsen och försvarsväsendets centrala myndigheter samt vidare med föreningar och andra organisationer, vilka kan tänkas vilja medverka i dessa strävanden. Åtskilliga andra uppgifter torde även kräva nämndens uppmärksamhet, såsom anlitande i här avsett syfte av dags- och veckopress, film, radio och television, utarbetande av broschyrer och annat åskådningsmaterial. Nämnden torde vidare böra medverka vid de kurser som för

yrkesvägledare anordnas av arbetsmarknadsstyrelsen och för yrkesval-lärare och befattningshavare med motsvarande uppgifter i samråd med skol- och arbetsmarknadsmyndigheterna ävensom vid de speciella kurser som försvarsväsendet anordnar för militärförbandens personalassistenter m. fl. Givetvis bör såsom en betydelsefull del i denna nämndens verksamhet ingå att lämna bistånd och råd till rekryteringsmyndigheterna i deras lokala upplysningsverksamhet. En rekryteringsstimulerande verksamhet av ökad omfattning måste enligt utredningens mening ställa krav på intensivare arbetsinsatser på det lokala planet.

I tidigare sammanhang har i förslaget angivits att vissa uppgifter av mera speciell karaktär bör anförtros organisationsnämnden. Sålunda har nämnden ansetts böra handha den förmedlande verksamhet, som erfordras för placering av elever som genomgått polisiär yrkesskollinje. En annan uppgift gäller prognosutredningar o. dyl. till ledning för rekryteringsmyndigheterna vid bestämmande av antalet polisaspiranter vid varje antagningstillfälle. För att folkhögskoleelever som har för avsikt att välja polismannabanan skall kunna beredas tillfälle att under studieuppehåll praktisera vid polisväsendet har det vidare ansetts böra ankomma på organisationsnämnden att organisera och upprätthålla en förmedlingsverksamhet och lämna kontinuerliga uppgifter till folkhögskolorna om var och under vilka tider sådan praktiktjänstgöring kan komma i fråga. Nämnden bör därvid väcka polismyndigheternas intresse för anlitan- de av folkhögskoleelever för sådan tjänstgöring.

Utredningen konstaterar, att polisväsendets organisationsnämnd icke med nuvarande resurser på ett tillfredsställande sätt kan genomföra ett så omfattande program som här skisserats. Planeringen av verksamheten och det fortlöpan- de arbete som erfordras för att syftet med verksamheten skall kunna nås förutsätter med nödvändighet en förstärkning av nämndens personal. I första hand synes erforderligt att till nämnden knytes ytterligare en befattningshavare i ett högstlönegradssystem omfattande byråsekreterare — förste byråsekreterare — byrådirektör. Dennes uppgift bör vara att under nämnden organisera och leda den verksamhet varom här är fråga. På en sådan befattningshavare måste ställas krav på god förmåga i pedagogiskt, organisatoriskt och administrativt hänseende, varjämte han bör äga ingående kännedom om skol-, yrkesutbildnings- och arbetsmarknadsfrågor.

Remissyttrandena

Utredningens förslag har i huvudsak tillstyrkts eller lämnats utan erinran av flertalet remissinstanser.

Länsstyrelsen i Kristianstads län anser dock, att liksom polisväsendets organisationsnämnd föreslagits få nytillskott av arbetskraft borde även för de myndigheter, vilka på det lokala planet har att taga befattning med dessa uppgifter, möjligheter ha skapats att fullgöra ett dylikt åliggande. Under alla omständigheter finnes fog för att efterlysa någorlunda detaljerat utformade, centralt utfärdade anvisningar till de lokala myndigheterna, inom dessa med oförändrad personaltillgång kan svara för sådan upplysningsverksamhet.

Riksförbundet Sveriges polismän avvisar tanken att överföra upplysningsverksamheten i högre grad på centrala instanser. Ansvar för upplysningsverksamheten bör åvila länsorganisationen och de med länen jämställda större städerna, vilka därigenom får det samlade ansvaret för rekryteringen.

Länsstyrelsen i Norrbottens län framhåller som ett alternativ till utredningens tanke att uppdraga åt en kvalificerad befattningshavare inom polisväsendets organisationsnämnd att leda och organisera en effektivare upplysningsverksamhet rörande polisyrket möjligheten att använda arbetsmarknadsstyrelsen och dess underlydande organ. Landsfogden i Norrbottens län anser, att den centrala verksamhet som enligt förslaget skall handhavas av polisväsendets organisationsnämnd icke bör givas sådant omfång att en särskild befattningshavare i föreslagna höga lönegrad skall behövas. Om en alltför kraftig centralisering företages, torde detta enligt landsfogden medverka till att minska intresset för och omfånget av de regionala och lokala instansernas arbete, vilket i verkligheten torde vara det väsentligaste om önskat resultat skall kunna nås.

Utredningen

E. Kostnadsfrågor

Följande synpunkter har legat till grund för utredningens kostnadsberäkningar angående aspirantorganisationen.

För att en jämn rekrytering till polisyrket skall åstadkommas torde enligt företagna beräkningar f. n. årligen omkring 530 polisaspiranter böra utbildas. Under försöksverksamheten med polisjär yrkesskollinje avses omkring 40 elever årligen erhålla fullständig konstapelsutbildning på sådan linje. Av dessa beräknas omkring 10 komma att efter genomgången utbildning erhålla anställning såsom polisaspiranter i de polisdistrikt, som enligt förslaget liksom nu skall utgöra särskilda rekryteringsområden, nämligen Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping och Hälsingborg, samt övriga — omkring 30 — i de 24 »moderkårer», vars rekryterings- och utbildningssektioner avses tillgodose rekryteringsbehovet i det rekryteringsområde kåren i fråga tillhör.

Den grundläggande teoretiska fackutbildningen av polisaspiranter skall enligt utredningens förslag i första hand förläggas till huvudskolan och avdelningsskolorna av statens polis-skola. Resekostnadsersättning och traktamente för resa till och från utbildningsorten i samband med genomgång av nämnda utbildning och konstapelsklassen beräknas därför utgå till blott omkring 190 polisaspiranter årligen, medan omkring 300 polisaspiranter under ifrågavarande utbildning kommer att kvarbli på sina stationeringsorter. Polisaspiranterna kommer under genomgång av här avsedda utbildningskurser vid statens polis-skola att tillhöra avdragsgrupp 1 eller 2 (se 11 § 3 mom. polislönereglementet) och därför icke bli berättigade till traktamente under utbildningstiden (se 3 § KK 26/5 1954 ang. vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m.). Under den praktiska grundläggande fackutbildningen, vilken avses skola äga rum i »moderkåren», uppstår inga utgifter för resekostnadsersättning och traktamente.

Antalet för heltidsanställning avsedda polismanstjänster i landet utgjorde den 1 januari 1960 tillhoppa 10 431, därav 1 209 tillhörande statspolisorganisationen, 8 extra tjänster och 875 rekryteringstjänster. Av de för kommunala polisavdelningar avsedda tjänsterna — till antalet 9 168 — var cirka 3 150 inrättade i polisdistrikt med s. k. allmänt statsbidrag, därav cirka 2 550 tjänster i distrikt med 50 procent statsbidrag och cirka 600 tjänster i distrikt med 25 procent statsbidrag avseende ordinarie tjänster.

Medellönen för polisaspirant har beräknats till 985 kronor per månad (lönegrad Af 7 enligt 1961 års lönenivå). Resekostnadsersättning och traktamente för resa till och från utbildning har uppskattats till 100 kronor för varje polisaspirant.

För aspirantorganisationen beräknas på grundval av vad sålunda angivits uppstå följande kostnader i avrundade tal.

1. *Under den grundläggande fackutbildningens teoretiska del (cirka 8 veckor).*

Lön till polisaspiranter	900 000
Resekostnadsersättning och traktamente	20 000
	Summa kronor 920 000

2. *Under den grundläggande fackutbildningens praktiska del (cirka 3 månader).*

Lön till polisaspiranter	1 450 000
Handledararvoden, kostnader för av utbildningen eventuellt föranledda ledigheter för handledare från den ordinarie tjänsten, lokalkostnader, kostnader för undervisningsmateriel m. m. ..	50 000
Tjänstedrätt (ekiperingshjälp cirka 750 kronor)	350 000
	Summa kronor 1 850 000

3. *Under genomgång av konstapelsklassen.*

Lön till polisaspiranter	2 410 000
Resekostnadsersättning och traktamente	20 000
	Summa kronor 2 430 000

4. *Aspiranttjänstgöring vid statspolisavdelning efter genomgången utbildning i den mån vikariats- eller förstärkningstjänstgöring i polisdistrikt ej kan erhållas.*

Lön till polisaspiranter	Kronor	30 000
--------------------------	--------	--------

Enligt utredningens beräkningar skulle sålunda kostnaderna för aspirantorganisationen komma att utgöra 5 230 000 kronor per år.

Beträffande fördelningen av dessa kostnader mellan staten och polisdistrikten framhåller utredningen, att polisväsendet under senare tid alltmer kommit att framstå såsom ett för staten viktigt intresse. Från statens sida har också i stigande omfattning vidtagits en rad av åtgärder för polisväsendets effektivisering. Utredningen har med anledning därav ifrågasatt,

huruvida icke staten borde åta sig att bestrida kostnaderna även för den föreslagna organisationen. Med hänsyn till den samverkan mellan stat och kommun, på vilken vår nuvarande polisorganisation är uppbyggd, anser sig utredningen emellertid — särskilt med beaktande av pågående utredning rörande huvudmannaskapet för polisväsendet m. m. — icke böra föreslå, att statsverket övertar ansvaret för samtliga ifrågavarande kostnader. Däremot synes det utredningen skäligt att staten ikläder sig hela kostnaden för aspirantorganisationen, i vad denna är avsedd att tillgodose rekryteringsbehovet för polisdistrikt, som är berättigade till allmänt statsbidrag.

Utredningen föreslår sålunda, att icke statsbidragsberättigat polisdistrikt får deltaga i kostnaderna med den del därav som belöper å polisdistriktet enligt förhållandet mellan å ena sidan antalet polismanstjänster, vilka finns inrättade för distriktets eget behov, samt å andra sidan antalet polismanstjänster i rekryteringsområdet. Fördelningen föreslås skola bestämmas på grundval av kostnaderna per kalenderår och — i fråga om antalet polismanstjänster — efter förhållandena den 1 juli det år kostnaderna uppstår.

»Moderkårer» avses skola förskottsvis bestrida samtliga kostnader för aspirantorganisationen men gottgöras av statsmedel för vad som belöper å övriga polisdistrikt i rekryteringsområdet och å egen statspolisavdelning. De icke statsbidragsberättigade polisdistrikt, i vilka »moderkårer» icke finns, bör därefter bidra till statsverkets nämnda kostnader enligt angiven beräkningsgrund. Utredningen säger sig vara medveten om att detta innebär en viss pålaga för de polisdistrikt vilkas poliskårer kommer att utgöra »moderkårer». Skyldigheten får dock anses uppvägas bl. a. av den fördel som dessa distrikt erhåller genom att under tiden för den grundläggande praktiska utbildningen utan särskild kostnad äga tillgång till reservpersonal.

Enligt av utredningen med ledning av tillgängliga uppgifter gjord beräkning torde den föreslagna kostnadsfördelningen medföra, att cirka 2 200 000 kronor av kostnaderna för aspirantorganisationen kommer att belasta statsverket. Efter avdrag för vad staten i detta hänseende redan bidrager med — cirka 500 000 kronor — skulle sålunda kostnadsökningen för dess del uppgå till cirka 1 700 000 kronor.

För statens polisskola erfordras en anslagsökning till täckande av utgifterna för den grundläggande fackutbildningens teoretiska del. De årliga kostnaderna härför beräknas i avrundade tal enligt följande.

Lärararvoden	160 000
Expenser, undervisningsmateriel m. m.	30 000
	<hr/>
	Summa kronor 190 000

I beräkningen ingår icke eventuella ytterligare kostnader för lokaler.

Förslaget beträffande upplysningsverksamhet och yrkesorientering m. m. för främjande av polisrekryteringen beräknar utredningen medföra följande kostnader.

Lön, resekostnadsersättning och traktamente till innehavare av föreslagen befattning hos polisväsendets organisationsnämnd	35 000
Övriga kostnader	25 000
	Summa kronor 60 000

De ökade utgifterna för undervisningen vid statens polisskola och polisväsendets organisationsnämnd bör enligt utredningens mening belasta statsverket.

Kostnadsökningen för staten för aspirantorganisationen samt de ökade utgifterna för statens polisskola och till rekryteringsfrämjande åtgärder m. m. skulle sålunda komma att uppgå till omkring 1 900 000 kronor.

Kostnaderna för den av utredningen föreslagna försöksverksamheten med polisiär yrkesskollinje påkallar därjämte ökat statsanslag för yrkesskolväsendet.

Remissyttrandena

Länsstyrelserna i Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Kronobergs, Blekinge, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Örebro och Västmanlands län samt styrelsen för statens polisskola har tillstyrkt eller lämnat utan erinran utredningens förslag beträffande kostnadsfrågorna.

Länsstyrelserna i Stockholms, Gävleborgs, Västernorrlands och Jämtlands län, landsfogdarna i Gävleborgs och Västernorrlands län, stadsfiskalen i Luleå samt Svenska stadsförbundet anser, att statsverket helt bör stå kostnaderna för aspirantorganisationen.

Svenska stadsförbundet finner i sitt yttrande anmärkningsvärt att staten föreslagits skola övertaga hela kostnaden i vad densamma belöper på de till allmänt statsbidrag berättigade polisdistrikten, medan däremot de på övriga distrikt, d. v. s. flertalet stadsdistrikt, belöpande kostnaderna — med undantag av kostnaderna för statspolisen — skall fördelas mellan polisdistrikten i förhållande till de olika poliskårernas storlek. För denna olikartade behandling av polisdistrikten har icke anförts några sakliga argument. Det finns minst lika starka skäl för att staten skall övertaga det ekonomiska ansvaret även beträffande de polisdistrikt som icke är berättigade till allmänt statsbidrag. Den av utredningen föreslagna fördelningsnormen torde många gånger leda till ett orättvist resultat från de enskilda kommunernas synpunkt. Förbundet påpekar även att de städer vari »moderkåreerna» är belägna kommer att åsamkas kostnader, vilka icke skall inräknas i den summa som skall gå till fördelning mellan de olika polisdistrikten. Härvid avses den föreslagna förpliktelsen för dessa städer att förskottera hela kostnaden för aspirantorganisationen. Det kan enligt förbundets mening icke vara befogat att pålägga dessa städer en sådan ekonomisk börda, vilken icke torde kunna uppvägas av eventuella fördelar för dessa städer genom att aspirantkåreerna placeras där. Med ställningen av »moderkår» följer även en hel del besvär på det administrativa planet.

Landsfogden i Gävleborgs län anför bl. a.

Det kan förefalla tveksamt huruvida skäl föreligger att även i fortsättningen upprätthålla skillnaden mellan polisdistrikt som åtnjuter statsbidrag och sådana som ej äga denna förmån. Statsverket har i princip åtagit sig kostnaderna för polisutbildningen. Från administrativ synpunkt och rättvisesynpunkt skulle det vara en vinst, därest statsverket avstod från att utkräva ersättning från de icke statsbidragsberättigade polisdistrikten. Det kan ifrågasättas om utredningen tillräckligt beaktat de merkostnader och det besvär, som genom förslaget uppkommer för de s. k. moderkårnerna. Dessa skall utan särskild ersättning handhava de administrativa göromålen för aspirantorganisationen och dessutom tillhandahålla handledare för den praktiska grundutbildningen. Jag föreslår därför, att utredningens förslag i denna del omarbetas.

Även länsstyrelsen i Kristianstads län, Stockholms stads rätts- och polisdirektion, polismästaren i Halmstad samt stadsfiskalerna i Kristianstad och Skövde förordar en omprövning av förslaget till kostnadsfördelning. Särskilt påpekas av några remissinstanser, att de städer vari »moderkårnerna» är belägna bör ha särskild compensation för bl. a. administrativa kostnader.

Statskontoret anser, att rådande relation mellan statens och kommunernas bidrag i huvudsak bör bibehållas. Ämbetsverket anför bl. a.

Ett genomförande av utredningens förslag i fråga om kostnadernas fördelning mellan stat och kommun skulle innebära, att statsverket komme att belastas med en betydligt ökad andel av kostnaderna för polisväsendet. Såsom framgår av betänkanudet, pågår för närvarande utredning av frågan om huvudmannaskapet för polisväsendet m. m. (1957 års polisutredning). Med hänsyn härtill kan ämbetsverket icke anse lämpligt, att den av de sakkunniga avsedda omfördelningen av kostnaderna vidtages nu. Statskontoret håller i stället före, att även vid införandet av den i betänkanudet föreslagna aspirantorganisationen rådande relation mellan statens och kommunernas bidrag i huvudsak bör bibehållas. Härvid uppställer sig frågan, om nuvarande bestämmelser om statsbidrag till avlöningskostnaderna för innehavare av rekryteringstjänster (15 § 2 mom. polislagen) alltjämt kan gälla och sålunda bli tillämpliga på all rekryteringspersonal. Emellertid skulle härigenom å ena sidan statsbidraget till sådana bidragsberättigade polisdistrikt, som nu har anställda s. k. polisrekryter, komma att försämrats, eftersom polisrekryt som icke är berättigad till oavkortad lön under utbildningstiden, av statsverket erhåller arvode — för närvarande 14 kronor för dag — under den tid utbildningen i konstapelsklassen vid statens polis-skola pågår. Å andra sidan skulle de icke statsbidragsberättigade distrikten, vilka nu bidrar till nyssnämnda kostnader enligt visst kvoterings-system inte längre behöva utgiva sagda bidrag. Med hänsyn till angivna konsekvenser lär en statsbidragsreglering på sätt nu antytts knappast kunna genomföras. Såvitt ämbetsverket kan finna, bör det emellertid vara möjligt att konstruera en formel, enligt vilken nuvarande kostnadsfördelning i huvudsak bibehålles. En framkomlig väg synes härvid vara att för de statsbidragsberättigade polisdistrikten utforma en kvoteringsregel motsvarande den utredningen föreslagit beträffande de nu icke statsbidragsberättigade distrikten, varvid kvoteringen kunde ske med utgångspunkt från ett med statens kostnadsandel minskat beräkningsunderlag.

4. Departementschefen

Åtskilliga faktorer torde ha medverkat till uppkomsten av de rekryteringssvårigheter som föreligger inom polisväsendet. Sålunda kan man peka på det förhållandet att arbetet inom polisen i stor utsträckning fullgöres i skifttjänst och att arbetet särskilt i de större distrikten är påfrestande. I många polisdistrikt är det dessutom svårt att i samma utsträckning som inom andra yrken bereda personalen sommarsesemester och sammanhängande ledighet över lördagar och söndagar. Detta sammanhänger självfallet med att behovet av polis kulminerar, när andra medborgargrupper har fritid. Polisyrkets svårigheter att hävda sig i konkurrensen med andra yrken blir givetvis alldeles särskilt kännbara i sådana konjunkturen med god arbetstillgång, som rått under en lång följd av år.

Mot bakgrunden av det anförda framstår det som naturligt, att man måste pröva olika vägar för att ernå en tillfredsställande rekrytering, varmed jag avser att antalet sökande till lediga tjänster skall vara tillräckligt för att medge ett urval, svarande mot de krav som det moderna samhället ställer på polistjänsten.

Polisverksamhetsutredningen har framlagt förslag till olika åtgärder — delvis av genomgripande natur — för att förbättra såväl rekryteringsmöjligheterna på polismannabanan som utbildningen av polisaspiranter. Förslagen har i allmänhet tillstyrkts eller lämnats utan erinran av remissinstanserna, och jag anser mig för egen del i huvudsak kunna biträda dem.

Vissa av förslagen syftar till ändringar i fråga om kompetenskraven för sökande till polistjänst, vilka krav fastställs i administrativ ordning. Oaktat dessa förslag därför skulle kunna förbigås i detta sammanhang, vill jag här beröra ett av förslagen, som har betydelse för bedömningen av andra förslag vilka här upptagits till behandling. Utredningen har funnit, att den nuvarande minimiåldern för sökande till polistjänst, 21 år, utgör ett väsentligt rekryteringshinder, därför att många som eljest skulle varit hågade att ägna sig åt polisyrket vid denna ålder redan har träffat sitt yrkesval. Med hänsyn härtill har utredningen föreslagit, att minimiåldern sänkes så att sökande kan antagas till polisaspirant tidigast det år han fyller 19 år. En förutsättning för antagning skall dock vara att sökanden då fullgjort sin första värnpliktstjänstgöring. Förslaget har tillstyrkts i det stora flertalet remissyttranden. Även om — såsom också återspeglas i en del remissyttranden — betänkligheter givetvis anmäler sig mot att till polistjänst använda personer, som inte kan förutsättas ha vunnit någon högre grad av erfarenhet och mognad, anser jag mig under förhandenvarande förhållanden böra medverka till den breddning av rekryteringsunderlaget, som en sänkning av antagningsåldern medför. I viss mån torde nämnda brister kompenseras genom den gedignare fackutbildning, som polisaspiranterna skulle erhålla, om ett annat av utredningens förslag — till vilket

jag återkommer — genomföres. Det får för övrigt ankomma på vederbörande polisbefäl att tillse att de yngsta polismännen såvitt möjligt icke anförtros mera svårbemästrade uppgifter. Jag avser sålunda att senare för Kungl. Maj:t framlägga förslag till de åtgärder, som erfordras för att genomföra utredningens nu berörda förslag.

Utredningen har framlagt ytterligare ett förslag, som syftar till att innan de unga börjat förbereda sig för annat yrke inrikta dem på polisyrket. Förslaget innebär att en treårig *polisiär utbildningslinje* på försök inrättas inom *yrkesskolväsendet*.

Flertalet remissinstanser har ställt sig positiva till detta förslag, men i en hel del yttranden uttalas tveksamhet. De principiella invändningarna hänför sig framför allt till svårigheten att bedöma elevernas lämplighet för polisyrket med hänsyn till deras ungdom vid utbildningens början. Meningen är emellertid, att de två första åren av utbildningen skall ägnas åt allmänbildande och tekniska ämnen. Utbildningen kommer därför att vara till god nytta för eleverna, även om de efter dessa två år inte fullföljer sin utbildning till polis. Med den modifiering av förslaget, som jag förordar i det följande, blir det efter de två åren en särskild prövning av deras lämplighet för polisyrket, varigenom här berörda invändningar förlorar sin aktualitet.

För egen del anser jag förslaget att skapa en särskild polisiär yrkesskollinje utan tvekan värt att prövas. För att i den mån så är möjligt försäkra sig om att eleverna efter utbildningen kan antagas till polistjänst, bör som utredningen föreslagit elevuttagningen till den nya yrkesskollinjen ombesörjas av en särskild uttagningsnämnd. Jag finner också utredningens förslag att eleverna under utbildningens gång skall stå under ledning och tillsyn av en polisutbildad föreståndare välbetänkt.

Beträffande utbildningsgången har jag redan antytt, att de två första åren avses skola inrikta på allmänbildande och tekniska ämnen, medan det tredje året enligt utredningens förslag skulle ägnas åt speciella polisämnen och innebära en fullständig konstapelsutbildning. Det betyder, att konstapelsutbildning skulle meddelas såväl inom yrkesskolans ram som vid polisskolan. Mot förslaget i denna del har starka invändningar rests. Förut har jag berört de principiella invändningar, som hänför sig till svårigheten att bedöma elevernas lämplighet för polisyrket vid utbildningens början. Men även en sådan praktisk synpunkt som att yrkesskoleleven under sin konstapelsutbildning endast har möjlighet att erhålla stipendier och studiebidrag till relativt låga belopp, medan polisskoleleven uppbär oavkortad lön som polisaspirant i lönegraden Af 7, talar bestämt mot den föreslagna lösningen. Jag förordar i stället, att den nya yrkesskollinjen göres tvåårig med undervisning i allmänbildande och tekniska ämnen och så inriktad att linjen framstår som en meningsfylld utbildning för polisyrket. Efter avslutad utbildning i yrkesskola och fullgjord värnpliktstjänstgöring får

eleven i vanlig ordning söka anställning som polisaspirant och som sådan erhålla konstapelsutbildning vid polisskolan. Därigenom undanröjes också vissa andra av remissinstanserna påvisade olägenheter av utredningens förslag. Jag avser här närmast uttalandet, att man genom uppdelningen på två utbildningslinjer förlorar det värde, som ligger i att all polispersonal har samma grundläggande fackutbildning samt bibringas samhörighet och kåranda under genomgång av konstapelsklassen. Likaså bortfaller bekymren med samordningen mellan yrkesskolan och polisskolan och med anskaffning av lärare för yrkesskolans konstapelsutbildning.

Förslaget bör enligt utredningens mening prövas vid yrkesskolorna i Lund, Mölndal, Örebro och Luleå. Under mina överväganden i denna fråga har jag funnit det lämpligare, att försöksverksamheten förläggas till Stockholm, Lund och Mölndal. Den brist på polispersonal, som föreligger i Stockholm, beror till väsentlig del på svårigheten att behålla personalen. En onormalt stor del av polismännen slutar sin anställning efter endast något eller några års tjänst. En undersökning rörande orsakerna till detta förhållande har visat, att de nyanställda polismännen nästan uteslutande kommer från landsorten samt att de påfrestande tjänstgöringsförhållandena och svårigheten att erhålla bostad i Stockholm varit bidragande orsaker till den kraftiga avgången. Avgången skulle säkerligen bli betydligt mindre, om rekryteringen i större utsträckning kunde ske bland stadens egen ungdom. Därigenom skulle man få personal, som redan hade sin bostadsfråga löst, som kände sig mera bunden till staden och som med större lätthet kunde anpassa sig till den förhållandevis hårda tjänstgöringen i Stockholm. Genom att anordna en polisiär linje vid yrkesskolan i Stockholm främjas den önskade rekryteringen till polisyrket bland stadens ungdom. — Den i Stockholm belägna yrkesskolan har inte internatkaraktär. För att vinna erfarenheter av utbildningen i skola med sådan karaktär, anser jag det lämpligt att försöksverksamhet anordnas även vid de centrala yrkesskolorna i Lund och Mölndal.

Beträffande försöksverksamhetens omfattning vill jag förorda att årligen med början från och med kalenderåret 1962 antages förslagsvis 40 manliga elever till polisiär yrkesskoloutbildning i Stockholm och 10 manliga elever i var och en av yrkesskolorna i Lund och Mölndal. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att slutligt fastställa antalet elever för nämnda utbildning.

I Kungl. Maj:ts anvisningar angående rekrytering och grundläggande utbildning av polispersonal föreskrives, att rekryteringspersonal ej på egen hand bör få förrätta polistjänst, förrän den erhållit grundläggande kännedom om sådan tjänst. Beträffande polisrekryt framhålles, att denne snarast möjligt bör få påbörja grundläggande utbildning och övningstjänstgöring för att så snart han befinner lämplig härför kunna beredas självständig vikariats- eller förstärkningstjänstgöring.

Rekryteringspersonalens grundläggande fackutbildning äger f. n. rum ute i polisdistrikten. Det sätt, på vilket sådan utbildning sker, varierar i betydande grad med hänsyn till rekryteringsens omfattning. Den grundläggande utbildningen påverkas också av i vilken utsträckning personal kan avdelas för handledningsuppdrag och i vad mån personalläget gör det nödvändigt att rekryteringspersonalen så snart som möjligt insättes på självständiga tjänsteuppdrag.

Polisverksamhetsutredningen har konstaterat, att grundläggande utbildning av rekryteringspersonal huvudsakligen förekommer endast i de större städerna. Denna iakttagelse bekräftas genom de undersökningar angående utbildningsförhållandena, som verkställdes av 1958 års utredning angående arbetsförhållandena vid polisväsendet. I det betänkande, som denna utredning avgav i mars 1960 angående arbetsförhållanden och arbetsvillkor vid polisväsendet, konstateras bl. a. att de nyanställdas tjänstemässiga introduktion i polisyrket företer en oenhetlig bild. Några timmars allmän orientering, meddelad av polischef eller polisbefäl, växlar med kortare eller längre mera kursmässigt lagd undervisning.

Att den nyanställda polismannen erhåller en tillräcklig utbildning, innan han anförtros att självständigt utföra tjänsteuppgifter, är givetvis en förutsättning för att polisverksamheten skall kunna fullgöras på behörigt sätt. Såsom framhållits av 1958 års utredning är detta också väsentligt med hänsyn till den nyanställdes anpassning i yrket. Om en polisman vid konfrontationen med arbetsuppgifter av olika slag tvingas att utan vägledning på egen hand finna vägar till deras lösning, föreligger risk för att det hos honom kan uppstå en känsla av osäkerhet och vanmakt inför arbetsuppgifterna, som kan komma att utgöra grunden för en bestående vantrivsel med yrket. Utsändandet av otillräckligt utbildade och oerfarna polismän på självständiga uppdrag kan också försämra relationerna mellan polisen och allmänheten.

I syfte att möjliggöra större enhetlighet och planmässighet i den grundläggande utbildningen har polisverksamhetsutredningen föreslagit, att en *särskild aspirantorganisation* inrättas. Polisaspirant avses användas såsom en för all rekryteringspersonal gemensam benämning. Aspiranterna skall för varje län och de fem s. k. fristående polismästarstäderna sammanföras i särskilda rekryterings- och utbildningssektioner. För länsrekryteringsområdenas del avses en sådan sektion tillgodose rekryteringsbehovet i hela länet men vara knuten till ett polisdistrikt, vars poliskår skall utgöra »moderkår» för polisaspiranterna. I regel skall residenstädernas poliskårer därvid anlitas. Under tider då aspiranterna inte undergår utbildning skall de kunna anlitas för vikariats- och förstärkningstjänstgöring i de olika polisdistrikten inom rekryteringsområdet och tillfälligt även i annat rekryteringsområde.

I likhet med övervägande antalet remissinstanser biträder jag detta för-

slag, vars genomförande jag anser vara en nödvändig förutsättning för att få till stånd en förbättrad utbildning av nyanställd polispersonal. Jag förordar, att den nya organisationen träder i verksamhet från och med den 1 januari 1962.

Såsom utredningen föreslagit bör aspiranterna genomgå en grundläggande fackutbildning, varav en teoretisk del omfattande åtta veckor i statens polisskola och en praktisk om tre månader i »moderkåren».

Det är möjligt, att man från rationaliseringssynpunkt borde koncentrera aspirantkadrarna ännu mer än utredningen föreslagit, men jag anser att så inte bör ske så länge polisväsendet i huvudsak är en kommunal angelägenhet. Å andra sidan kan jag inte — av skäl som framgår av vad jag förut anfört — dela uppfattningen att ifrågavarande förslag bör vila i avvaktan på vad som kan komma att beslutas i fråga om huvudmannaskapet för polisväsendet. Förslaget kan under inga förhållanden motverka en lämplig lösning av denna fråga.

I några remissyttranden har anförts betänkligheter mot utredningens uttalande att aspiranten efter genomgången utbildning bör kunna tagas i anspråk för vikariats- eller förstärkningstjänstgöring även inom annat rekryteringsområde än det han tillhör. Jag vill med anledning av denna invändning endast framhålla, att rekryteringsbehovet inom de skilda länen bör följas centralt av polisväsendets organisationsnämnd och att aspirantkadrarnas storlek skall anpassas efter variationerna i detta behov. Det torde därför bli mera sällan förekommande att polisaspirant tages i anspråk för tjänstgöring inom annat län. I den mån så blir fallet lär ianspråktagandet endast komma att bli av mycket tillfällig karaktär.

De förslag till reformer i olika hänseenden, som jag i det föregående framlagt, syftar framförallt till att skapa en ökad och bättre rekrytering till polisväsendet. För att nå detta mål är det icke tillräckligt att åtgärder vidtages för åstadkommande av utvidgade och förbättrade utbildningsmöjligheter, förmånligare villkor under utbildningstiden samt andra ändringar av det slag som behandlats i det föregående. Ett viktigt led i de rekryteringsbefrämjande åtgärderna är därjämte att sprida kännedom om förmånerna på polisbanan samt att därvid utnyttja de möjligheter som en väl organiserad upplysningsverksamhet erbjuder. Jag anser mig därför böra understryka angelägenheten av att *upplysningsverksamheten rörande polisyrket* utbygges och effektiviseras.

Polisväsendets organisationsnämnd har tidigare ålagts vissa uppgifter i rekryteringsbefrämjande syfte. De övriga uppgifter, som åvilar nämnden, har emellertid nått sådan omfattning, att den med nuvarande personella resurser knappast förmår ägna upplysningsverksamheten nämnvärd uppmärksamhet. För att åstadkomma den utbyggnad av ifrågavarande verksamhet, som jag anser nödvändig, föreslår jag i likhet med utredningen att till nämnden knytes ytterligare en befattningshavare med tjänst som högst byrådirektör i Ae 24.

Utredningen har i korthet redogjort för de rekryteringsuppgifter av skilda slag, som nämnden bör ägna uppmärksamhet åt. I anslutning till denna redogörelse vill jag understryka betydelsen av att rekryteringsmyndigheterna lämnas bistånd och råd i sin lokala verksamhet för att åstadkomma en ökad och förbättrad rekrytering.

I fråga om de *kostnadsökningar*, som föranledes av de framlagda förslagen vill jag framhålla följande.

Jämlikt 15 § polislagen utgår statsbidrag med 20 procent till avlöningskostnaderna för innehavare av icke-ordinarie befattningar i vad avser sådana polisdistrikt, som är berättigade till allmänt statsbidrag. Utredningen har föreslagit en ändring av denna regel, innebärande att staten skall ikläda sig hela lönekostnaden för aspirantorganisationen i vad den är avsedd att tillgodose rekryteringsbehovet för statsbidragsberättigade polisdistrikt. I likhet med statskontoret kan jag icke finna skäl att nu ändra gällande bidragsregler. Staten bör liksom hittills bidraga med endast 20 procent av den del av ifrågavarande kostnader som hänför sig till statsbidragsberättigade distrikt.

Mitt förslag beträffande den polisiära yrkesskolutbildningens utformning får till följd, att all rekryteringspersonal erhåller sin fackutbildning inom polisväsendet. Kostnaderna i samband med aspirantutbildningen kommer därför att avse samtliga de 530 aspiranter, som årligen behöver utbildas.

Vid här angivna förhållanden kommer kostnadsökningen för statsverket i vad den avser aspirantlönerna endast att föranledas av att polisrekryterna skall uppgå i aspirantorganisationen och erhålla oavkortad lön under utbildningstiden.

Av rekryteringspersonalen beräknas f. n. omkring 25 procent utgöra polisrekryter. Dessa har praktiskt taget helt sin tjänstgöring förlagd till statsbidragsberättigade polisdistrikt. Den sammanlagda utbildningstiden för aspiranterna uppgår enligt förslaget till 10 månader. Medellönen för en polisaspirant belöper sig till 985 kronor i månaden. Den totala lönekostnadsökningen för 25 procent av rekryteringspersonalen (130 personer) under 10 månaders utbildning uppgår sålunda till 1 280 000 kronor. Av detta belopp utgör statsbidraget i runt tal 250 000 kronor, vilket belopp alltså utgör den ökade årliga lönekostnaden för staten.

Enligt förslaget skall polisaspiranterna genomgå en grundläggande teoretisk fackutbildning vid statens polisskola. Då enligt gällande bestämmelser resekostnadsersättning och traktamente för genomgång av konstapelsklassen alltid skall utgå av statsmedel bör enligt min mening även dylika kostnader för nämnda fackutbildning bekostas av statsverket. Av de 530 polisaspiranterna beräknas 190 komma att bli berättigade till sådan ersättning, vilken för varje polisaspirant beräknas uppgå till i medeltal 100 kronor. Kostnadsökningen för staten i detta hänseende kommer alltså att be-

löpa sig till i runt tal 20 000 kronor per år. Jag vill i detta sammanhang föreslå, att nämnda kostnader för genomgång av den grundläggande fackutbildningens teoretiska del och konstapelsklassen, vilka kostnader beräknas till sammanlagt 40 000 kronor, fr. o. m. nästa budgetår bestrides från anslaget Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet m. m.

I den mån polisaspiranten efter genomgången utbildning inte kan erhålla vikariats- eller förstärkningstjänstgöring i polisdistrikt, bör han om möjligt beredas aspiranttjänstgöring vid statspolisen. Den beräknade avlöningskostnaden för dylik tjänstgöring, som skall gäldas av statsverket, uppgår till 30 000 kronor per år. Dessa kostnader torde få bestridas från anslaget Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.

Frågan om fördelningen mellan polisdistrikten av löneskostnader m. m. kommer att upptagas till behandling i samband med redovisningen av förslagen till ändringar i polislagen.

De ökade statsutgifterna för statens polisskola och polisväsendets organisationsnämnd hör i enlighet med utredningens förslag beräknas till 250 000 kronor.

Sålunda angivna kostnadsökningar för statsverket uppgår till sammanlagt omkring 550 000 kronor.

Ett genomförande av förslagen innebär att vissa kostnader, som nu belastar statsverket, kommer att bortfalla. Detta gäller viss del av de arvoden, som utbetalas till polisrekryterna under deras genomgång av konstapelsklassen samt utgifterna för s. k. särskild polistjänst. Statsverkets kostnader i dessa hänseenden kan uppskattas till 150 000 kronor. Intill dess den nya aspirantorganisationen träder i verksamhet den 1 januari 1962 torde ifrågavarande kostnader för nästa budgetår få bestridas från anslagen till Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet m. m. resp. Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.

Den slutliga kostnadsökningen för statsverket torde alltså kunna uppskattas till i runt tal 400 000 kronor. Med hänsyn till tidpunkten för aspirantorganisationens genomförande behöver emellertid endast medel för täckande av en del av angivna kostnader anvisas för nästa budgetår. Härtill kommer de kostnader, som föranledes av den föreslagna försöksverksamheten med en särskild polisiär yrkesskollinje. Dessa kostnader, vilka för nästa budgetår torde kunna uppskattas till i runt tal 75 000 kronor, påkallar icke någon uppräkningsanslag till yrkesskolväsendet. Under påföljande budgetår torde kostnaderna kunna beräknas till omkring 250—300 000 kronor för budgetår.

II Anslagsberäkningar för budgetåret 1961/62

1. Statens polisskola: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	1 052 000	1 022 683
1960/61 (statsliggaren s. 1200)	1 080 000	
1961/62 (förslag)	1 305 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 140 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande

Styrelsen för statens polisskola (skr. 30/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 116 200 kronor.

	Ökning
1. a) 1 förste byråsekreterare Ae 23 i st. f. 1 lärare Ae 21	2 792
b) Ordinariesättning av 1 kontorist Ae 9	—
c) Ordinariesättning av 1 expeditionsvakt Ae 7	—
2. a) Arvoden till timplärare i fortbildnings- och specialkurser	59 500
b) Tillfällig skrivhjälp å skolans kansli	5 000
3. Omräkning	48 908
	116 200

Motiv

1 a) Vid skolan är inrättad en tjänst som lärare i Ae 21 med skyldighet att biträda rektor med administrativa göromål. Därvid har förutsatts, att innehavaren av tjänsten under minst halva tiden skall sysselsättas med lärarverksamhet. Under tre månader av året, då undervisningsverksamheten är inskränkt, kan befattningshavaren endast i begränsad utsträckning fullgöra sin undervisningsskyldighet, vilken i stället är så mycket mer omfattande under övriga månader. Rektor har under sådana förhållanden ej kunnat lämna det biträde, som avsetts med lärartjänstens inrättande. Tvärtom har hans arbetsbörda på grund av skolans kraftiga expansion ständigt ökat. Med hänsyn härtill bör inrättas en kvalificerad befattning för enbart administrativa och kamerala göromål. Med den nya befattningen bör icke förenas någon undervisningsskyldighet.

1 b—c) Varaktigt behov av ifrågavarande tjänster torde föreligga.

2 a) Styrelsen förslag om en ändring av lärartjänsten i Ae 21 till en sekreterartjänst i Ae 23 medför en ökning av medelsbehovet med 15 000 kronor.

Styrelsen föreslår vidare, att följande kurser till angivna timplärarkostnader anordnas nästa budgetår:

6 fortbildningskurser i polistjänst, (6 × 4 500) 27 000 kronor, 4 kurser i brottsplatsundersökning, (4 × 6 000) 24 000 kronor, en kurs i utredning av galdenärsbrott m. m., 9 000 kronor, 2 kurser i utredning av kvalifice-

rade förmögenhetsbrott, deklarationsbrott m. m., ($2 \times 9\,000$) 18 000 kronor, två kurser i färgfotografering, ($2 \times 3\,800$) 7 600 kronor, 2 specialkurser i trafiksäkerhet och trafikövervakning, 13 500 kronor, en kurs i brandorsaksutredning, 5 000 kronor, tre kurser i arbetsledning, ($3 \times 3\,500$) 10 500 kronor och 2 kurser i socialkunskap, ($2 \times 5\,000$) 10 000 kronor. Timplärarkostnaderna för angivna kurser medför ökat medelsbehov av i runt tal 44 500 kronor.

Styrelsen, som under omkostnadsanslaget äskar medel för prenumeration av utländska tidskrifter, hemställer att — inom ramen för tillgängliga medel — från anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, försöksvis få disponera medel för att översätta och publicera för undervisningen och polisverksamheten värdefulla artiklar.

2 b) Bl. a. den utökade undervisningen vid skolan i form av specialkurser av olika slag ställer stora krav på ytterligare arbetskraft vid skolans kansli.

Departementschefen

Såsom polisverksamhetsutredningen framhållit torde för statens polis-skola erfordras ökade anslag till täckande av utgifterna för den grundläggande fackutbildningens teoretiska del. Under förevarande anslag bör i enlighet härmed beräknas ett belopp av 160 000 kronor för timplärarkostnader avseende ifrågavarande utbildning.

Av de förslag om tjänsteförändringar som styrelsen för statens polis-skola framfört i sina äskanden, förordar jag, att en tjänst som expeditionsvakt i Ae 7 uppföres på ordinarie stat.

För anordnande av fortbildnings- och specialkurser beräknar jag ett med 11 000 kronor förhöjt belopp. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra, vilka kurser som skall förekomma.

För att möjliggöra tillhandahållande av tillfällig biträdespersonal i erforderlig omfattning bör ytterligare 5 000 kronor anvisas.

Kostnader för översättning och publicering av utländska tidskriftsartiklar torde enligt Kungl. Maj:ts beslut få bestridas från tillgängliga medel under delposten Ersättning till författare av läroböcker för polis-skolans behov.

Den automatiska utgiftsstegringen för löneklassuppflyttningar m. m. medför ett ökat medelsbehov av 49 000 kronor. Anslaget bör sålunda uppräknas med ($160\,000 + 11\,000 + 5\,000 + 49\,000$) 225 000 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknar jag till ($1\,080\,000 + 225\,000$) 1 305 000 kronor. Härav torde ett belopp av 170 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av följande avlöningsstat.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens polisskola, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens polisskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	110 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	976 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	143 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	69 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 000

Summa kronor 1 305 000;

c) till *Statens polisskola: Avlöningar* för budgetåret 1961/62 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 305 000 kronor, därav 170 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

2 Statens polisskola: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	304 000	294 654
1960/61 (statsliggaren s. 1202)	315 000	
1961/62 (förslag)	354 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 41 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande

Styrelsen för statens polisskola (skr. 30/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 19 200 kronor.

	Utgifter 1959/60	Anslag 1960/61	Förslag	Ökning
1. Övriga expenser	43 418	47 000	50 000	3 000
2. Övriga utgifter	243 426	255 000	271 200	16 200
				19 200

Motiv

1. Posten bör uppräknas med 1 000 kronor för att möjliggöra prenumeration av utländska facktidskrifter och med 2 000 kronor för kostnadsfördyring i följd av allmänna varuskatten.

2. För plockning och häftning av kompendier, vilka skrives och stencileras vid skolan, bör anlitas en specialfirma. Kostnaderna härför beräknas

till 2 500 kronor per läsår. Medelsanvisningen för undervisningsmateriel m. m. bör med hänsyn till föreslagna kurser i arbetsledning ökas med 2 000 kronor. För inspelning av undervisningsfilm beräknas oförändrat 10 000 kronor. Styrelsen hemställer om ett anslag av 700 kronor till den av skolans elevråd bedrivna verksamheten. Anslagsposten bör slutligen uppräknas med 11 000 kronor för fördyringar föranledda av allmänna varuskatten.

Departementschefen

I enlighet med polisverksamhetsutredningens förslag bör under förevarande anslag upptagas ett belopp av 30 000 kronor till täckande av utgifterna för expenser m. m. under den grundläggande fackutbildningens teoretiska del. Av beloppet bör 23 000 kronor avses för undervisningsmateriel m. m.

Beträffande styrelsens äskanden för nästa budgetår biträder jag föreslagna uppräkningsposten till övriga expenser med 3 000 kronor. Medelsanvisningen för undervisningsmateriel m. m. torde böra höjas med 6 000 kronor. För inspelning av undervisningsfilm beräknar jag oförändrat belopp. Styrelsens förslag om bidrag till elevrådets verksamhet anser jag mig icke kunna biträda.

I enlighet härmed bör omkostnadsanslaget uppföras med (315 000 + 30 000 + 3 000 + 6 000) 354 000 kronor. Av anslaget bör 46 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens polis-skola: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 354 000 kronor, därav 46 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

3 Poliväsendets organisationsnämnd

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	242 000	222 772
1960/61 (statsliggaren s. 1209)	261 000	
1961/62 (förslag)	394 000	

Yrkande

Poliväsendets organisationsnämnd (skr. 22/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 73 500 kronor.

		Ökning
A. Avlöningar		
1. Arvoden till nämndens ledamöter	—	5 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal		
a) Utökning av utredningspersonalen	+	32 200
b) Arvode till biträdespersonal	+	4 000
c) Lönegradsuppflyttning	+	500
d) Löneklassuppflyttningar m. m.	+	3 300
3. Rörligt tillägg	+	33 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+	1 000
		69 000
B. Omkostnader		
Expenser	+	4 500
		4 500
		73 500

Motiv

A 1) Då antalet ledamöter i nämnden f. n. är sju mot tidigare åtta och med hänsyn till den relativt låga anslagsbelastningen under senare budgetår, bör anslagsposten kunna minskas med sammanlagt 5 000 kronor till 16 000 kronor.

A 2 a) Förhoppningen att den fr. o. m. den 1 juli 1959 ökade anslagstilldelningen skulle bidra till att minska eftersläpningen i organisationsundersökningarna har icke infriats. Av under budgetåren 1957/58—1959/60 inkomna 47 uppdrag är 30 ännu ej avslutade. För hittillsvarande arbetsuppgifter samt för en utökad rationaliseringsverksamhet och uppgifter avseende samrådsverksamheten bör nämnden förstärkas med två förste byråsekreterare eller byråsekreterare i högst Ae 23. Å andra sidan behöver ett arvode, motsvarande högst löneklass A 19, för tillfällig utredningspersonal, avsett att disponeras under högst nio månader i fortsättningen endast tagas i anspråk under fyra månader.

A 2 b) För utökad biträdeshjälp bl. a. till ovan föreslagen personalförstärkning torde erfordras ca 4 000 kronor.

A 2 c) Med en kontorsbiträdestjänst har numera förenats självständiga, kvalificerade göromål av sådan omfattning, att tjänsten bör uppflyttas till kanslibiträde.

B. För inköp av diktafoner beräknas 2 200 kronor, för inköp av möbler m. m. till nyanställd personal 1 000 kronor samt för höjda städningskostnader m. m. 1 500 kronor. Posten bör därför uppräknas med ett till 4 500 kronor avrundat belopp.

Departementschefen

I enlighet med vad jag i det föregående förordat bör nämnden tillföras en tjänst i högst Ae 24 för att organisera den på nämnden ankommande centrala rekryteringsfrämjande upplysningsverksamheten. Medelsbehovet härför beräknar jag till i runt tal 33 000 kronor. Härutöver anser jag mig på av nämnden anförda skäl böra tillstyrka föreslagen förstärkning av utredningspersonalen med två tjänster i högst Ae 23. Vad nämnden i övrigt föreslagit beträffande medelsbehovet för avlöningar föranleder icke någon erinran från min sida. Därutöver beräknar jag 4 000 kronor med hänsyn till behovet av biträdeshjälp för upplysningsverksamheten.

Till omkostnader anvisat belopp bör i anledning av nämndens förslag uppräknas med 4 500 kronor. Därjämte torde omkostnadsposten i anledning av polisverksamhetsutredningens av mig biträdda förslag böra uppräknas med 22 500 kronor, varav 14 000 kronor avses för trycknings- och annonskostnader m. m. för upplysningsverksamheten, 5 000 kronor för reseersättningar och 3 500 kronor för möbler, lokalkostnader m. m.

Av mig förordade förslag föranleder en ökning av medelsbehovet för nämnden med i runt tal 133 000 kronor.

Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av följande stat. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för polisväsendets organisationsnämnd, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande stat för polisväsendets organisationsnämnd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1961/62:

Stat		
<i>Avlöningar</i>		
1. Arvoden till nämndens ledamöter, <i>förslagsvis</i>	16 000	
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	244 000	
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	70 000	
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	4 000	334 000

Omkostnader

Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	60 000	
		Summa kronor 394 000;

c) till *Polisväsendets organisationsnämnd* för budgetåret 1961/62 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 394 000 kronor.

4 Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	24 000 000	24 355 164
1960/61 (statsliggaren s. 1200) ..	24 000 000	
1961/62 (förslag)	27 000 000	

Från polisväsendets organisationsnämnd har jag under hand erhållit en kostnadsberäkning för nästa budgetår. Enligt beräkningen, vilken upptager 3 154 polismanstjänster i de statsbidragsberättigade polisdistrikten och samtliga ifrågakommande förmåner, utgör medelsbehovet i runt tal 27 000 000 kronor.

I enlighet med vad jag i det föregående framhållit i samband med behandlingen av polisverksamhetsutredningens förslag torde de årliga statsbidragen till lönekostnaderna för polisrekryteringspersonalen beräknas öka med

250 000 kronor. Med utgångspunkt från att den nya aspirantorganisationen icke torde genomföras förrän under kalenderåret 1962 och med beaktande av att statsbidragen för lönekostnader rekvireras kalenderårsvis i efter-skott synes icke erforderligt att för nämnda ändamål beräkna medel under anslaget för nästa budgetår.

På grund av vad jag sålunda anfört beräknar jag medelsbehovet under anslaget till 27 000 000 (+ 3 000 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.* för budgetåret 1961/62 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 27 000 000 kronor.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt, förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Lars Erik Andersson